

Sodobna slovenska poezija

Foto: Tihomir Pinter

Boris A. Novak

Ljubezen v času demokracije

Hvalnice, žalostinke in grozljivke

Vilinska vilanela, kako braniti mesto

Bili so ostrostrelci. Bombe. In goreče hiše.
In lačna tržnica, in točno tresčena granata.
Kako braniti mesto? Tako da se o njem piše.

Bili so hribi. In na njih topovi, srd, vrelišče.
Spodaj pa mesto, mrak, glad, mrzla meščeva zaplata.
Bili so ostrostrelci. Bombe. In goreče hiše.

Bilo je mesto, vseh vetrov in verstev brisano križišče.
Kako braniti srž razlike, knjižnico, odprta vrata?
Kako braniti mesto? Tako da se o njem piše.

Ptic ni bilo. Ne dreves. Sleherno je romalo v ognjišče
v mestu brez elektrike, zdravil, skalpelov, platna.
Bili so topi noži. Ostrostrelci. In goreče hiše.

Kako braniti rano? Tako da deklica poišče
sled šminke mrtve matere in iz babičinega brokata
skroji poročno vlečko in se, vila, trmasto nariše

na Alejo ostrostrelcev, pred oči pridaničev.
Kako braniti sen? Z besedo. Da se vrne ptičja jata.
Da čas ugasne ostrostrelce, bombe in goreče hiše.
Kako braniti mesto? Tako da se o njem piše,

tiho,

tihoma,

stihoma ...

Nore sanje

Ko se zbudiva, skuham kavo in ti jo prinesem.
Nato se dolgo pogovarjava. O zadnjem poglavju
tvojega novega romana in kako naj dolgo pesem

o komunizmu sploh naslovim. Govoriš o brezpravju
in gulagih, jaz o entuziazmu. Če sem pameten,
se te dotaknem, da prepir prepusti prostor slavju

teles. A globlji od idej je tvoj trebuh, žameten
in vroč ... Ko srebava angleški čaj ob petih popoldne,
mi spet hudič ne da miru in že zajaham konja slave, sen

svojega norega očeta. *Kaj ne bi rajši pomil posode,*
mi rečeš in me pomenljivo spomniš na razlago
moje matere, da so čakali – o prst usode! –

raj komunizma, ki pa ni nikdàr prišel ... Zmago
odporniškega gibanja, teror in končni zlom komunizma
premlevava še dolgo čez polnoč, in tvoje drago

telo že pada po strminah sna, ko šepneš: *Karizma*
tvojega očeta, prakomunista ... nore sanje ...

Nato potoneš v svoje sanje, manj nore

kot moje bedenje, grenko in brezdanje ...

Ljubezenska pesem s politično težo

Včeraj
je padla
ušiva vlada.

Danes
kot da se nič ni spremenilo.
Le dihati je lažje.

Zakon težnosti še zmeraj velja,
sonce še zmeraj vzhaja
in jaz te imam rad.

Ljubezen v času demokracije

Brez lažne skromnosti naj brž priznam,
da sem pravičen mož, rojen demokrat.
Borim se za enakopravnost vseh in vsakogar.

In kadarkoli stopim v skrivnostni hram
tvojega telesa, me navda zadrega, skoraj sram,
v katero oko – Zeleno ali Modro –

naj bolj se potopim, s katerim kodrom
naj se šepetaje, ljubkovaje poigram,
da bi vsi drugi ne zleteli, užaljeni, drugam,

katero/e ustnico/e – Zgornjo/e ali Spodnjo/e –
naj bolj sesam, poljubljam in grizljam,
da bi se druga/e ne našobila/e, usodno/e

in maščevalno/e, katero ramo – Sodo
ali Liho – naj objamem, kateremu kolenu
– Oblemu ali Okroglemu – naj pripišem več pomena,

kateri dojki – Mojki ali Tvojki –
naj posvetim več prstov, ustnic in slasti,
na kateri ritnici – Štruci ali Hlebcu –

naj izgradim svoj svet ...

Oprosti tepcu,
če se včasih preveč zadržim na eni strani
in zanemarim drugo. Že hitim, ostani

tam in me čakaj,
sredi razkopanih rjuh polmraka! ...

Hvalnica dvojinščini

Slovenščina ni stara kot starogrščina.
Slovenščina ni geometrična kot latinščina.
Slovenščina ni zvočna kot italijanščina.

Slovenščina ni šarmanтна kot francoščina.
Slovenščina ni pametna kot nemščina.
Slovenščina ni praktična kot angleščina ...

Slovenščina je bogatejša, toplejša, intimnejša.
Slovenščina je DVOJINŠČINA!

Hvalnica hruški

Tvoj hrbet
ima popolno obliko
hruške.

Rad ga lupim,
dokler mi pod dlanmi
in ustnicami

ne ostane le
bel, vonljiv, sočen
sadež.

Hvalnica oblanju

Leta in leta
sem oblal
tvoje rame

z objemom in dotikom,
s takim in drugačnim
jezikom ...

dokler niso tvoje rame
na lepem postale
najmehkejša obla

širnega veselja ...

“Kdo je začel?”

Ko se spreva
in ne govoriva več,
se ta drobna pesmica

splazi za tvoj hrbet
in te poljubi na vrat,
in ko prestrašeno krikneš,

ti šepeta:

*Hej,
to sem jaz,*

to sem jaz ...

Žalostinka za rdečim telefonom

Še zmeraj, da bi slišal tvoj čarobni, mehki glas,
kar samodejno – gnezdo je magnet za ptico selivko –
pokličem tvojo staro telefonsko številko,
označeno PRIVAT. Skrivnost. Poznal sem jo le jaz.

Bil je to RDEČI TELEFON kar največje važnosti,
namenjen za preprečevanje svetovne vojne
med nama, za razorožitev ljubosumja, roje
šepetajočih neumnosti in druge nujnosti ...

Nikoli nisva štela ur mednarodnih pogovorov,
mesečni obračuni pa so prešteli vse minute;
zapravila sva premoženje za bližino

mojih ušes in tvojih ustnic ... vse do krute
praktične odločitve, da je treba to številko
zapreti. Jaz pa jo

jaz pa te še zmeraj kličem,
da bi zaslišal ta tvoj glas,
mehak, žareč kot lava ...

In se mi toži po obdobju, ko je bila daljava
tako boleča, da sva si privoščila bližnjico
samo za naju, iz prestolnice v prestolnico
sveta ...

Notranje dvorišče

Ti si ga poimenovala *notranje dvorišče*,
jaz pa *vrtiček*, *najin mali svet*, *zunaj-od-znotraj*,
spodaj-od-zgoraj, kjer je *spodaj* dlan neba, ta modra
zaplata, ki si je tu našla dno in skrivališče.

Geometrijsko gledano, gre tu za strm lijak,
skozi katerega od onstran lije prasvetloba.
Komaj petnajst kvadratov površine, zelensoba,
kjer po vseh stenah plezajo bršljan, vrtnice in mak.

Tu zajtrkujeva zaspano sonce na oko,
tu kosiva menije pač glede na letni čas,
in tu večerjava vse mesečeve krajce, ki se cvro

na kombiniranem štedilniku *Zvezda de Luxe* ...

– Zunaj kričijo in grozijo! – Midva pa lahko
tu znotraj šepetava in se pogovarjava na glas ...

Hvalnica in hvala

Nikoli se mi ni telo tako smejalo
kot v prvem obdobju najinega štetja;
nikjer in nikdar nisem mogel niti malo

misliti na karkoli drugega. Magneta
najinih s tisoč kilometri ločenih teles
sta se privlačila, neustavljivo ... Razpeta

čez kontinent sva našla pot za skrivni ples
vseh najinih tisočih nog in rok in ustnic
in prsi in ramen in prstov in bedres ...

Še zdaj, toliko let pozneje, mi brezupni
tisočkilometrski pas bodeče in žiletne žice
in vsakršnih mejá in varuhov mejá

ne more strgati iz ust okusa brusnic
in s kože vonja tvoje kože, te resnice,
ki je bila in bo ostala

do zadnjih dni in noči sveta,

o tvoji koži, ki mi je tako lepo dišala,
o moji koži, ki se ti je smehljala,
o hvala, hvala, hvala, hvala, hvala! ...

Horror movie

Danes popoldne, ko si poležavala na kavču,
mi je pogled naključno padel na par tvojih sandal,
s katerimi drobiš okrog, da od kamnitih tal
odmeva tvoj igriv korak. In kot v smrtnem klinču

se mi je pred očmi vrtel najhujši možni *horror*,
kar sem se jih kdaj bal: zagledal sem vse tvoje čevlje,
vse desetine parov – prazne, in predale, kamor devlješ
svilene bluze – prazne, in bolečo nočno moro –

tvojo pižamo – zmeraj odišavljeno, zdaj prazno,
tvoje perilo – modrce in hlačke – prazne, prazne,
in svoj prvi dar, ko si bila prehlajena – pulover – prazen,
in vidim vse življenje pred seboj – na smrt porazno,

in brž pograbim tvoje lepe, drobcene sandale
in jih natikam na te tvoje ljube, drobne, zale
nožice, ti pa presenečeno zreš vame

in ne razumeš mojega jecljanja,
moje bojazni pred prihodnostjo vseh let osame
in moje nadvse nerodne hvale
in zahvale ...

Kapital, žalostinka

Obsedeno kopičim vsakršne spominke,
tvoje fotografije, pisma, nakracane listke,
knjige, šik čevlje, svilene bluže, stare čipke,

da bi z ljubimi stvarmi zgradil trdnjavo zoper čas,
da bi premagal zrak razdalje, da bi tvoj obraz
žarel na steni tega odmeva zoper nemi plaz

odsotnosti, ki se tihotapi tiho, tiho, tiše,
dokler ne razprši vseh tvojih vonjev in ne izbriše
bližine in do zadnjega kotička ne napolni hiše,

bojim se zate, ničvečmoja, in zase, in duši me strah,
kaj čaka najine stvari, *takrat, potem*, kakšen prah,
kakšne oči in roke, kakšne smeti, kakšen mrak ...

Dvomišljija

Madrigal

Navdaja me nenehen, bridek dvom,
od kod prihajam. Daljni rojstni Beligrad
me, begunca, bega: je še moj dom?

In Poesdom, tvoja rojstna vas? Podtalna
spominska voda vre čez davni prag, prepad ...
Doma sva le v postelji, ki je žalna.

Z besedami gradiva najin dom,
dvom,
domišljijski,
dvomišljijski grad ...